

Vanadest kirikupühadest ja kirmast

Kodu-uurija LIIDIA SILLAOTS vaatleb kaasaegsete külapäevade ja suguvõsade kokkutulekute ajaloolist rolli ning seda, kuidas on kokkutulekute traditsioon aastakümnete jooksul muutunud.

Setu on kodulembeline inimene. Võõrsil painab teda koduigatsus. Sugulased ja sõbrad on talle tähtsad. Elades tihedas kokkupuutes oma suguseltsiga kogukonnas on ta aegade jooksul ellu jäänud. Hädades toetati üksteist. Pered olid suured, kodused tööd ei kannatanud kui osa pereliikmeid sõitis külla paariks päevaks. Või kutsuti koju külalised. Seda tingis ka suhtlemisvajadus. Olles koos omastega arutati ilma-asju ja perede käekäiku. Iga inimene jõuab oma elus tagasi lapsepõlvemaale. Kas mõtetes või ilmsi. Kodukoht on täis ta jalajälgi, siin tegi ta oma esimesi tegusid. Kodus ajas ta juured mulda, mille najal ammutades elujõudu, kulges ta elutee.

Peresündmused ristsed, pulmad, matused tõid sugulased

Kodukoht on täis ta jalajälgi, siin tegi ta oma esimesi tegusid. Kodus ajas ta juured mulda, mille najal ammutades elujõudu, kulges ta elutee.

kokku. Jagati koos rõõme ja muresid.

Setu külad on jagatud gruppidesse, kus igal neist oma püha. Nii said papid aastast korra külastada oma kirjapandud hingekesi. Oli ka põhjust sõita külla oma sugulastele jüripäevale, mihklipäevale, nigulapäevale ja teistele kirikupühadele. Käidi kirikus, mälestati oma esivanemaid haudadel, hiljem kohtuti külapeol kirmasel.

Välipeol, platsipeol näidati ennast ja kaeti teisi. Siin panid vanemad «silma peale» tulevasele minijale või kosilasele. Tarmukad vanaemad on hoidnud kombestikku ja pärandanud seda edasi lastelastele.

Kirikupühad toovad tänapäevalgi palju rahvast ligidalt-kaugelgi kokku. Otsitakse üles esivanemate, sugulaste hauaplatsid, tehakse need korda. Meenutatakse hea sõnaga kadunukest, tema peab aitama elada tänapäeva maailmas. Andma nõu ja olema toeks. Hauaplats on koht, kus saab mured ära rääkida. Südamed saab kergem. Poolelijäänud tõid saab jätkata.

Igal paasapäeval koju tullakse

Kallite omaste kalmul

Jõeveerel mängiti aoluku

Juulikuu keskpäigah mängiti Jõeveere turismitaloh, Sõrmusõ suguvõsa kokkutulokul, näitemängu «Mit'õ». Kiä' tuu Mit'õ oll ja kiä' nuu' mäng'e?

Vasl' a küläh elli tavalinõ talomiis Mit'õ, kink' ristinimi oll Nikita. Naase Marfaga pühendi' uma elo maa harimisõlõ ja kasvadi' üles säidse ilosat ja hüvvä last.

No' näide järeltulija', kedä om pia 80, omma' alatõh 1988-ndäst aastagast kokko k' aunu' ja s'ool aastagal sai neläs körd.

Kõigil om meeleh latsõpõlvõh kuulu' jutukõisi, õt kuis siih taloh eleti, ku' söõgilava takah oll ütēsä hinge pereht. Ja nii tullegi' iistvidäjil mõtõh, õt võisi' nuu' elost võõdõt mälestüse' kokkotulõkil ette mängi'.

Näütemängu tegevus nakas tsaariaost pääle, sis jouti ütēh küläravaga' Eesti Vabariiki, sis tull vahtsõ' säädüse' ja elo küläh ja perreh nakas muutumma. Tulõ ette parebit ja halvõbit aigu, talo nimel tetäs tüüd kooni' sõoani vällä, ku vindlane sisse tull.

Tegeläse' olliki' Mit'õ, naane Marfa, latsõ', kedä oll näta nii noorõbah ku' vanõbah iäh ja külänõimisõ', üttekokko 20 tegeläst. Näütemäng oll aoluline lugu, midä andas edesi läbi jutu ja lihtsa mängu ja omgi tettü' inäp suguvõsa kokkotulõku noorõbilõ osavõtjilõ. Uma' sugulasõ', vanõba' ummi latsiga püüdvä no' tuud aigu vällä mängi'.

Osatüütjä' eläse' mitmõh liinah, kõgõ rassõp ommõgi' proovi jaost kokko k' avvu'. Jõeveerel om näütemängu tegemisõ jaost väiga hüä' tingimusõ' – iju oroh kõlas helü nigu kõlakuah, hõste niidet ijukäär oll silmäle illos kaia'. Taloh oll ka' muusiumitarõ, kost oll suurõp jago rekvisiitõ võõdõt.

Sõrmusõ Paali

Kokku saadakse

Õeldakse üksteisele

«tere,

Kuidas käsi käib?

Kuidas elab see pere?

Kuidas elad ise ka?»

Nii luuletab Obinita pere-

HEISKAVAD LIPU: Serga külapäeval 26. juulil küla vanimaks elanikuks tunnistatud Nikolai Liinamäe ning noorima pisiperega perekond Lahe. 4 x foto lg

LAULAVAD HÜMNI: koos Meremäe kooriga laulab seto hümnid eest ka peo peakorraldaja Eevi Liinamäe.

KÜLA LIPP: taga paistab Põlgaste Ülo ja Möld

ema Silvi Blum. Et lapsi on olnud peredes palju, on Setumaal suuri suguvõsasi. Raskusi on nende kokkusaamisega, sest aeg on viinud neid laiali mööda Eestimaad. Kui on eestvedajaid, saadakse läbi viia suguvõsa kokkutulekuid.

Meiekandis on olnud piirkonna üks esimesi Küllätüva külas, Rikka-Ivvani suguvõsa

kokkutulek. See toimus 1970. a. Nii 27 aastat järjest igal suvel. Rikka-Ivvani peres kasvas 11 last.

Kõik need perepuu harud koondusid aastast korra kokku kahepäevasesse telklaagrisse. Uuriti esivanemate elu, tehti korda nende kalmud Saalesjes. Olid kindlad päevakorrad: loengud, mälestuste esitami-

sed, laulud, tantsud, spordivõistlused. Oli oma suguvõsa lipp, vapp, hümn. Kokkutulekust said talletatud iga-aastased ilusti kujundatud pildialbumid. Kui liidrid kadusid eest vedamast, oli asi soikunud. Noored võiksid jälle sellest kinni hakata.

Üks suuremaid, hingede arvult 414, suguvõsa kokkutu-

lekutest oli 2001. aastal Vasla külas. Kuuse suguvõsa. I kokkutulekul oli kohal 114 hõimlast. Sugupuul on 6 põhiharuga. Elatakse laiali mööda Eestit: Viljandimaal, Jõgevamaal, Tallinnas, Pärnus jm. Loodame, et jälle juhtub eestvedaja, kes selle rahva kokku kutsub.

Esmakordne kokkusaamine juhtus nii. Minu isale tuli jõu-